

פרשת אמור

תשע"ט

"וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמְחַרַת הַשָּׁבֹת מִיּוֹם הַבְּיָאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבֹתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה" (ויקרא כג, טו).

מה הטעם של הספירה הזאת? בשביל מה התורה ציוותה אותה? אז אפשר לומר, שזה כדי להראות את הציפיה שלנו לתורה. כשמבטיחים לבן אדם שיתנו לו מתנה גדולה והוא סופר את הימים לקראת זה, זה מראה שהוא באמת רוצה את המתנה הזאת. אז שנראה שאנחנו רוצים את המתנה, את התורה, וגם מי שלא כל כך רוצה, הספירה תשכנע אותו לרצות את התורה. זה הטעם לספירה הזאת.

בעצם, בתורה לא נאמר במפורש ששבועות הוא יום מתן תורה. נאמר ש"בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו' בָּאוּ מִדְּבַר סִינִי" (שמות יט, א), וחז"ל (שבת פו ע"ב) עושים חשבון לפי הימים שזה היה מתן תורה.

אבל גם כן נחלקו בזה, אם בז' בסיוון ניתנה התורה או בו' בסיוון ניתנה התורה. לא נאמר בתורה במפורש באיזה יום. אולי אחד הטעמים, הוא בשביל לדעת שבעצם התורה לא תלויה בזמן מסוים, התורה היא מעל הזמן, בלי קשר לתאריך. גם מפני הקטרוג של השטן. חז"ל הרי אומרים (תנחומא כי תשא לא) שלוחות הראשונות, מפני שניתנו בפרהסיא - שלטה בהם עין רעה ונשברו, ולוחות אחרונים ניתנו בצנעה ולא נשברו. אז כנגד קטרוג של השטן ושל האומות, התורה לא כתבה במפורש מתי מתן תורה. אם אפשר לומר כך.

מוצאים קצת רמז לזה שניתנה התורה בשבועות, רמז קלוש, שבאסא המלך כתוב (דברי הימים ב טו) שקיבלו עליהם את התורה ונשבעו לא לעבור על התורה, וזה היה בחודש השלישי, שעשו את זה.

גם כן לא מפורש שזה היה בשבועות, יכול להיות שהיה בשבועות, אבל לא מפורש שם שהיה.

אבל בכל זאת, התורה לא הזכירה בכלל ספירה למתן תורה, התורה הזכירה את הספירה **"מִיּוֹם הַבְּיָאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה"** (ויקרא שם), משמע שזה קשור לעומר. אנחנו גם בברכה אומרים **"וְצִוְנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר"**, וסופרים כך וכך לעומר - או בעומר, כל אחד איך שהוא נהוג - אז משמע שזה שייך לעומר, לא סתם. ספירה של העומר.

יש לומר כאן דבר אחר שאמרו.
בפסח אנחנו מביאים עומר התנופה אבל מהשעורים. בשבועות מביאים שתי הלחם,
זה מהחיטים.

שעורים זה בעיקרו מאכל בהמה, חיטים זה ביסודו מאכל אדם.
אנחנו מבטאים בזה שהספירה היא מאז שהשתנינו ממאכל בהמה למאכל אדם.
בפסח אנחנו יצאנו ממצרים, אנחנו עדיין דומים לבהמה, בלי תורה אנחנו עדיין כמו
בהמה.

אז סופרים לזה שנהיה אדם, שראוי ונאה לקרבן חיטה.
זו הספירה לעומר, שסופרים מיום שאנחנו הבאנו עומר התנופה מהשעורה, עד
שנזכה להביא שתי הלחם מהחיטה.
שאנחנו משתנים. התורה היא באמת מעל הזמן, אבל אנחנו משתנים. אנחנו משתנים
כל שנה ושנה מחדש, ממדרגת בהמה למדרגת אדם.

איך זה? הרי כבר שנה שעברה גם ספרנו?
כי אנחנו משתנים, אבל כל שנה - עוד קצת תורה, למדנו עוד דיבור בתוספות, עוד
רש"י - אז לעומת שנה שעברה זה שוב שינוי ממעמד בהמה למעמד אדם.
כל לימוד חדש של גמרא, או של חומש, או משהו אחר בתורה - כל דרגה מעלה אותנו
ממעלת בהמה למעלת אדם.
אז גם אם שנה שעברה ספרנו, השנה שוב סופרים, שנקבל את המידות לקנות תורה
בארבעים ותשע יום, נקבל את המדרגות בשביל ללמוד תורה, להיות ראויים למדרגה
חדשה של תורה.

בעצם אפשר לומר כך: זה לא שאת התורה אנחנו מקבלים בשבועות, אלא את עצמנו
אנחנו מקבלים בשבועות!
אנחנו המשתנים, אנחנו עלינו במדרגה משבועות של שנה שעברה עד השבועות של
שנה זו.

אז אם ירצה ה', כל שנה ושנה הלאה, נעלה עוד במדרגות מעלה מעלה.
בן אדם מקבל את עצמו בשבועות, את הלב החדש שלו, את המדרגה החדשה שלו
בתורה.
לזה אנחנו סופרים, שנצא ממעמד בהמה למעמד אדם כל שנה ושנה מחדש.
שנזכה במהרה בימינו להביא בחג השבועות את קורבנות שתי הלחם, ושאר הקורבנות
של חג השבועות. במהרה בימינו, אמן.

תשפ"א

במתן תורה עם ישראל מקבל תורה. אבל הוא מקבל תורה בלי שזה מגיע ממנו, בלי
שהוא מראה רצון לכך. ה' נתן לנו, לא קיבלנו.
כפו עלינו הר כגיגית, קיבלנו או לא קיבלנו.

אבל פסח שני זו מצווה שבן אדם ביקש מהקדוש ברוך הוא, זה לא ה' נתן מרצונו אלא שאדם ביקש מהקדוש ברוך הוא.

משה רבנו אמר לאנשים הטמאים: אתם לא יכולים להקריב קרבן פסח. אז מה היו צריכים לעשות? ללכת הביתה, לעשות פסח כמו שאנחנו עושים - בלי קרבן פסח. לאכול מצות, לשותות ארבע כוסות ולספר ביציאת מצרים. בסדר. אין שום טענות עליהם, הם עשו מה שמשה אמר והכל בסדר. באים האנשים האלה ואומרים: לא.

"לָמָּה נִגְרַע לְבַבְתִּי הַקָּרִיב אֶת קֶרְבֶּן ה' בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר ט, ז).

הם מתחננים שה' יתן להם אפשרות להקריב קרבן פסח. ואז, לפי שאלת משה רבנו, הקדוש ברוך הוא אומר שיעשו קרבן פסח שני, נותן לנו את המצווה של פסח שני, עם חומרות וקולות, אבל הכל מתחיל מבקשת בני אדם. זה מתן תורה מיוחד, יותר ממתן תורה הרגיל.

מתן תורה מיוחד, שהתורה ניתנה לפי בקשת בן אדם שכל כך אוהב את התורה, לא רוצה לוותר עליה, לא רוצה לוותר על לאכול פסח **"בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**. הרי זה לא שהוא אוהב בשר צלוי.

אם הוא אוהב בשר צלוי - יקח מחר בבוקר בשר, יצלה אותו ויאכל. זה לא בעיה. הבעיה מצד שהוא אוהב את המצווה של קרבן פסח, והקדוש ברוך הוא נתן לנו מצוות קרבן פסח.

עכשיו אני רוצה לדבר כמה מילים על קרח. אבל, אני צריך להקדים, שקרח היה אדם גדול, ואנחנו לא יודעים לדבר עליו. אני לא יכול לדבר על קרח לפי הגדלות האמיתית שלו, אבל אני רוצה לדבר על קרח לפי איך שהוא מצטייר בעיניי הקטנות שלי. קרח נחלק על משה רבנו. מה ראה לעשות את זה? אז בחז"ל יש כמה טעמים למה קרח עשה את זה. אבל טעם אחד בחז"ל (במדבר רבה יח, ב), מפני שראה שמשה רבנו מינה את אליצפן בן עוזיאל לנשיא לבני קהת, והוא חושב שמגיעה לו המצווה הזאת, לכן הוא חלק על משה רבנו.

הוא מקנא באליצפן בן עוזיאל. היה יכול לקנא באליצפן בן עוזיאל בהזדמנות קודמת: כשנדב ואביהו נכנסו למשכן ונתחייבו שריפה, ומשה קורא למישאל ולאליצפן בני עוזיאל שישאו את נדב ואביהו, אז היה קורח יכול לטעון כלפי משה: למה אתה קורא את אליצפן בן עוזיאל? אני יותר חשוב, מגיע לי.

שם קרח שותק, הוא לא מגיב. אז אמרתי שאני לא יודע אם מותר לדבר על קרח, אבל אני מדבר רק כפי שהוא מצטייר לעיניי הקטנות שלי.

שכשאליצפן בן עוזיאל מקבל משרה להיות נשיא בני קהת, אז זה משרה. לא מדובר על מכוניות שרד, אבל על כל פנים זה משרה.

לעומת זה, כשאליצפן ומישאל אחיו מקבלים משרה לקחת את נדב ואביהוא - זאת לא משרה, זה לא כבוד מיוחד.
 להיות החברא קדישא הראשון בעולם - או זק"א צריך לקרוא להם, זיהוי קרבנות אסון - הזק"א הראשון בעולם זה עבודה, זה לא משרה.
 אז קרח לא דוחף את עצמו, את זה הוא משאיר לאחרים. את העבודה יכולים מישאל ואלצפן לעשות.
 כאן הוא לא מקנא בהם.

מה הוא הפסיד בזה?

הרי האנשים האלה, לפי דיעה אחת בחז"ל (סוכה כה ע"ב), הם האנשים הטמאים שאחר כך מבקשים ממשה רבנו **"לְמָה נִגְרַע"**, ומשה נותן להם פסח שני.
 אם קרח היה זוכה, הוא היה יודע איפה לקנא באליצפן בן עוזיאל.
 היה כאן מקנא באליצפן, ואולי משה היה מסכים לבקשה שלו, שגם הוא יטפל בנדב ואביהוא.

ואז הוא היה מצטרף לאנשים הטמאים, והיה לו חלק בתורה בפרשת פסח שני, חלק בתורה לזיכרון עולם!

כולנו היום, כשחוגגים פסח שני, אנחנו חוגגים בזכות אותם האנשים הטמאים.
 אם קורה היה רוצה, היה זוכה גם בזכייה הזו.
 אבל כאן קרח לא רוצה. לשאת את נדב ואביהו - שיעשו אחרים, שיעשו אליצפן ומישאל. כאן הוא לא מתערב.
 לכן הוא מפסיד כאן.

יש לקרח פרשה בתורה על שמו, אבל היא לגנאי ולא לשבח.
 כאן הם זוכים בפרשה בתורה לשבח, שהם זיכו את כל ישראל במצוות פסח שני, שכל מי שלא היה יכול להקריב פסח ראשון, או במזיד לא הקריב, אז יש לו עכשיו פסח שני.
 הם זכו לזכות עולמית, וקרח הפסיד.
 כאן לא היה לו שכל לבקש להיות יחד עם אליצפן בן עוזיאל.
 צריך לדעת איפה לבקש.

אנחנו עדיין בימי הספירה.

"וּסְפִרְתֶּם לָכֶם מִמִּחֶרֶת הַשָּׁבֹת מִיּוֹם הַבֵּיאתֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפֶה" (ויקרא כג, טו).
 הספירה הזו נקראת ספירת העומר, לא רק בלשון בני אדם, אלא גם בברכה - **"אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוּוּנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר"**, "היום כך וכך ימים לעומר", או "בעומר", זה שתי גרסאות.

הכל על שם העומר.

זאת אומרת שיש עניין מיוחד בזה שזה מיום עומר התנופה. מה העניין המיוחד בזה?
 שזה הכנה לחג השבועות לכאורה.

יש שאלה: למה לא מברכים שהיינו על ספירת העומר?

יש תירוצים אחרים (עיין פסקי תשובות תפס, ב), אבל, לעניות דעתי התירוף, מפני שספירת העומר עיקרה להכנה לחג השבועות, אז השהחינו של השבועות הוא גם על ספירת העומר.

כמו שה"שהחינו" של פסח הוא גם על ביעור חמץ, כך השהחינו של שבועות זה גם על ספירת העומר.

זה הכל הכנה לחג השבועות, שנהיה ראויים.

הקדוש ברוך הוא, כשהוציא אותנו ממצרים, עוד לא מוצא לנכון לתת לנו את התורה. יש מדרש שהקדוש ברוך הוא אומר למלאכים שאנחנו צריכים הבראה אחרי שעבדנו קשה במצרים, אנחנו צריכים שבעה שבועות הבראה עד שנקבל את התורה.

אבל ההבראה היא לא סתם הבראה, היא הבראה רוחנית.

היינו עם שקוע בטומאות מצרים, בשטויות של מצרים. אז נותנים לנו שבע שבועות להזדקף בקומה הרוחנית שלנו. רק אז אפשר לתת לנו את התורה.

זה רמזו בזה שביום שני של פסח אנחנו מקריבים עומר, אבל עומר של מה? עומר של שעורים - שזה מאכל חמורים.

ואילו בשבועות, אנחנו מקריבים שתי הלחם מהחיטים - שזה מאכל בני אדם.

שאנחנו זוכים בשבעה שבועות האלה לעלות מדרגת חמורים לדרגת בני אדם.

"דרך ארץ קדמה לתורה" (ע"פ ויקרא רבה ט, ג) - בלי שיהיה לנו הכנה אי אפשר לתת לנו את התורה.

אנחנו צריכים שבעה שבועות של הכנה, לצאת מהטומאות של מצרים, לצחצח את נפשותינו, שנהיה ראויים לקבל את התורה בחג השבועות - להביא קרבן מהחיטים בחג השבועות.

זה ה"שֵׁבַע שִׁבְתוֹת" של ספירת העומר **"מִיּוֹם הִבִּיאָכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה"**, זה מורה על עלייתנו מדרגת חמורים לדרגת בני אדם.

יצאנו ממצרים, גם היו לנו ניסים על הים ועוד כל מיני ניסים, אבל עדיין היינו בדרגת חמורים.

כדי שתהיה הָנָא אמינא לתת לנו תורה, צריך לצאת מדרגת חמורים לדרגת בני אדם. זה צריך להיות ב"שֵׁבַע שִׁבְתוֹת", בשבעה שבועות האלה.

אנחנו צריכים לצחצח את הקומה הרוחנית שלנו, לצאת ממצב של חמורים למצב של בני אדם. לרכוש לנו מידות טובות, שבלי מידות טובות אי אפשר. **"דרך ארץ קדמה לתורה"**.

נכון שעם התורה, ה"דרך ארץ" שלנו מקבל פנים אחרות.

אחרי ה"שֵׁבַע שִׁבְתוֹת" אנחנו עדיין בני אדם בלי תורה, אז צריך לצחצח אותנו להיות בני אדם עם תורה.

זה נעשה במתן תורה, בעשרת הדברות שה' מדבר איתנו מהר סיני מפי קודשו.

אנחנו שומעים את קול ה' **"פְּנִיִם בְּפָנִים"** (דברים ה, ד), רואים ש"יְדַבֵּר אֶל-לִקְיָם אֶת הָאָדָם וְחָי" (שם ה, כא). כל זה במעמד של הר סיני.

אבל כל זה אחרי שעלינו מדרגת חמורים לדרגת בני אדם. זה תפקיד שבע השבועות האלה, להפוך אותנו מדרגת חמורים לדרגת בני אדם. מי שאומרים ספירות כל יום אז אומרים כל יום איזו ספירה. אבל באופן כללי, כדי שנהיה בני אדם שראויים לקבל את התורה, שלא נהיה חמורים.

כל אומות העולם היו יכולות לקבל את התורה, לא רצו. אבל גם אם היו מקבלים עליהם, זה לא היה נקלט אצלם. הם לא טיהרו את עצמם לקראת זה, לא הכינו את נפשם לקראת זה. חז"ל אומרים (זבחים קטז ע"א) שכולם שמעו את הרעש של מתן תורה, ובאו אל בלעם ושאלו אותו: מה זה?

אולי "ה' לְמַבּוּל יָשׁוּב"? אולי יהיה עכשיו מבול חדש? בלעם אומר להם: לא, ה' נותן תורה לישראל. אז אמרו "ה' יְבַרְךָ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם" (תהלים, י-יא).

האומות הסכימו שעם ישראל יקבלו את תורה, אבל "אנחנו נישאר כמו שאנחנו, אנחנו לא צריכים תורה".

מי שכן שמע ובא - יתרו, הוא שמע ובא. הוא הבין שמתן תורה זה דבר כדאי, הוא הבין שכדאי לבוא ולהידבק בעם ישראל. אבל אחרים לא הבינו את זה, הם נשארו חמורים כמו שהיו. ועם ישראל לא רק מעבדות לחירות, אלא גם ממעמד חמורים למעמד בני אדם.

תשפ"ב

"וְיִסְפְּרֹתֶם לָכֶם מִמַּחְרַת הַשַּׁבָּת וְגו' עַד מִמַּחְרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה'" (ויקרא כג, טו-טז).

אז אין תאריך בתורה לחג השבועות, רק שיהיה אחרי שבעה שבועות של ספירה. אז לפי זה נראה לעניות דעתי, שלפי אלה שסוברים שספירת העומר בזמן הזה היא דרבנן - אז בלי תקנת דרבנן לא היה בכלל חג שבועות בזמן הזה, לא דאורייתא ולא דרבנן.

רק אחרי שרבנן תקנו ספירת העומר אז נהיה חג שבועות דאורייתא, שדרבנן מהני לדאורייתא לעניין זה. אבל לולא זה, לא היה בכלל חג שבועות בזמן הזה, עד שיבנה המקדש.

באמת גם במתן תורה הקדוש ברוך הוא הראה שדרבנן מהני. שהקדוש ברוך הוא אמר (שמות יט, יא): **"וְהָיוּ נִכְנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי"**, ומשה הוסיף יום אחד מדעתו. אז השכינה ירדה ביום שמישה קבע, לא ביום שה' קבע (שבת פז ע"א). אז הקדוש ברוך הוא הראה כבר במתן תורה שדרבנן מהני לדאורייתא, להראות את הכח של חכמי ישראל בדברים האלה.

במה שהתורה תלתה את הספירה - **"מיום הביאתכם את עמור התנופה"**, הייתה יכולה לומר **"ממחרת השבת"**.

אבל היא תלתה את זה בעומר, וכך אנחנו בברכה מזכירים כל יום: **"על ספירת העומר"** - שזה תלוי בעומר.

התורה רצתה לרמוז כאן שזה באמת תלוי בעומר. מה פירוש?

שבפסח אנחנו מקריבים עומר משעורים. בשבועות, אחרי שבעה שבועות, מקריבים שתי הלחם מהחיטה.

זה לא רק מפני שבעונה של פסח עוד אין חיטה ובעונה של שבועות יש חיטה. אלא, מפני שרוצים לרמוז שאנחנו בשבעה שבועות האלה עולים ממעלה של בהמה שאוכלת שעורה למעלה של אדם שאוכל חיטה.

שבלי תורה אנחנו בהמות, אנחנו לא ראויים לשם של אדם.

עכ"ם גם כן לא נקראים אדם, אין להם תורה אז הם לא אדם.

עם תורה אנחנו אדם.

אנחנו עולים מדרגת בהמה לדרגת אדם, זה בשבעת השבועות האלה. שצריכים לשפר את המידות שלנו, להיות ראויים לקבלת התורה.

כפי שרבי חיים ויטאל מסביר (שערי קדושה א, ב), שרוב המידות אין עליהן פסוק בתורה. זה מפני שהמידות קודמות לתורה, שצריך מידות טובות בשביל לקבל תורה.

בלי מידות קשה לקבל תורה. אחר כך, אחרי שקיבלנו תורה, התורה עוזרת לנו לשפר את המידות, לתקן את המידות.

אבל היסוד של המידות צריך להיות לפני תורה, **"דרך ארץ קדמה לתורה"** (ע"פ ויקרא רבה ט, ג).

בשבעה שבועות האלה ישראל עלו ממעלת בהמות שהם היו במצרים למעלת בני אדם שיכולים לקבל את התורה בהר סיני.

וכך כל שנה ושנה אנחנו צריכים להשתפר - ממעלת בהמות למעלת בני אדם.

לכן, בשבועות האלה הייתה הגזירה על תלמידי רבי עקיבא, מפני שהיה חסר להם במידות.

הם היו גדולי תורה, אבל במידות היה חסר להם. הם מתו בשבעה שבועות האלה, ולכן אנחנו מתאבלים.

יוצאי אשכנז, יש להם עוד סיבה אחרת להתאבל בשבועות האלו - בגלל גזירות הצלבנים שהיו בהם.

אבל ליוצאי מזרח אירופה, זה רק בגלל תלמידי רבי עקיבא שמתו.

מה נקרא ש"לא נהגו כבוד" (יבמות סב ע"ב)?

אני חושב שהגמרא רוצה לתת לנו דוגמה.

הגמרא במנחות (סח ע"ב) אומרת שרבי טרפון שאל שאלה, ויהודה בן נחמיה - הוא לא נקרא רבי יהודה, הוא היה תלמיד, לא היה סמוך - יהודה בן נחמיה ענה לו תשובה, ורבי טרפון ירד מהקושיה.

צהבו פניו של יהודה בן נחמיה.

אמר לו רבי עקיבא: **”צהבו פניך שהשבת זקן? תמהני אם תאריך ימים”**.
הגמרא מספרת אחר כך, שבאמת יהודה בן נחמיה נפטר בשבועות האלה.

מה היה כאן?

לא כתוב שרבי טרפון ראה שצהבו פניו של יהודה בן נחמיה, רבי טרפון אולי לא הרגיש בזה.

אבל יהודה בן נחמיה רואה כאן משהו אישי, שהוא ניצח את רבי טרפון החכם הגדול. התורה היא לא דבר אישי. אתה צריך ללמוד תורה, ולומר סברות של אמת.

רבי עקיבא גם נחלק על חכמים אחרים, אפילו על רבותיו - רבי אליעזר ורבי יהושע - הוא נחלק, אבל לא כדבר אישי.

רבי עקיבא מחפש את האמת, ורבי אליעזר מחפש את האמת, ורבי יהושע מחפש את האמת - כל אחד מחפש את האמת, אבל לא לראות בדבר אישי.

יהודה בן נחמיה הייתה לו כאן הטעות הזו, שהוא רואה כאן ניצחון אישי על רבי טרפון, לכן נענש.

רואים שתלמידי רבי עקיבא נענשו על דברים דקים מן הדקים, שהצד השני לא נעלב. רבי טרפון בכלל לא הרגיש.

אבל, הייתה נטייה דקה מן הדקה ברבי יהודה בן נחמיה - בגמרא נראה אפילו שהצדק עם יהודה בן נחמיה - אבל עשה מזה דבר אישי, אז על כן נענש.

אנחנו צריכים להגיע ללמוד תורה באופן שמכבדים אחד את השני, בלא רצון להתפרנס. מסופר על רבי ישראל מסלנט שפעם בא לבית מדרש וראה שהלומדים צועקים זה על

זה: 'אתה טיפש', 'אתה עם הארץ', 'אתה לא מבין'.

אז הוא אמר להם: לא כך צריך ללמוד. בנימוס, בדרך ארץ.

בפעם הבאה שבא לשם, אחרי שנה, ראה שלומדים וכל אחד אומר לשני: 'בודאי כבודו צודק', 'בודאי כבודו צודק'.

אז הוא אמר: אבל צריך ללמוד! צריך לברר את האמת.

אם השני טועה בפשט בגמרא, אז צריך לומר שהוא טועה בפשט בגמרא.

רק עם כל הכבוד, התורה היא לא עניין אישי.

אני מחפש את האמת, אבל לא לפגוע בשני. לכבד אחד את השני.

וכך נזכה להיות תלמידים ראויים לשמם של רבי עקיבא.

